

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa C. w S.

przeciwko J. M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 5 lutego 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 9 listopada 2023 r., sygn. akt IV Pa 13/23,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
[SOP]**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rzeszowie, wyrokiem z dnia 15 grudnia 2022 r., zasądził od pozwanego J.M. na rzecz powoda C. w S. kwotę 10.080 zł brutto tytułem zwrotu odprawy z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie, wyrokiem z dnia 9 listopada 2023 r., oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego.

W sprawie ustalono, że pozwany J.M. został zatrudniony w C. w S. w dniu 2 października 2006 r. na stanowisku ratownika. Pismem z dnia 17 marca 2021 r. pracodawca wypowiedział pozwanemu umowę o pracę z przyczyn ekonomicznych z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia upływającego z dniem 30

czerwca 2021 r. Jako przyczynę podał sytuację ekonomiczną powodującą konieczność zmniejszenia liczby pracowników zatrudnionych na stanowisku ratownika. W dniu 30 czerwca 2021 r. powód przelał na rzecz J.M. kwotę 8.366 zł netto (10.080 zł brutto) tytułem odprawy za rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika.

Od lipca do grudnia 2021 r. pozwany był niezdolny do pracy z powodu choroby i otrzymywał zasiłek chorobowy. W czasie niezdolności do pracy oraz w styczniu i lutym 2022 r. uczęszczał na basen, gdzie udzielał lekcji pływania. W lipcu 2021 r. pozwanemu urodziło się dziecko. Pozwany łoży na jego utrzymanie oraz płaci alimenty na dziecko z pierwszego małżeństwa. Odprawę wykorzystywał sukcesywnie na uiszczenie alimentów oraz opłacanie czynszu za mieszkanie. Posiada zadłużenie.

Wyrokiem z dnia 1 lutego 2022 r. Sąd Rejonowy w Rzeszowie przywrócił J.M. do pracy w C. w S. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy oraz orzekł o kosztach postępowania. Pozwany wrócił do pracy w dniu 1 kwietnia 2022 r. Bez pracy pozostawał przez okres 9 miesięcy.

Pismem z dnia 22 kwietnia 2022 r. powód wezwał pozwanego do zwrotu kwoty 10.080 zł wypłaconej tytułem odprawy pieniężnej w terminie tygodniowym od dnia doręczenia wezwania do dnia zapłaty. Następnie 11 maja 2022 r. powód skierował do pozwanego ostateczne przedsądowe wezwanie do zwrotu wypłaconej odprawy pieniężnej w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania. Pozwany odebrał je w dniu 13 maja 2022 r.

Pozwany najpierw wystąpił przeciwko pracodawcy z powództwem o przywrócenie do pracy, a już po wytoczeniu sprawy pobrał i skonsumował wypłaconą mu odprawę.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy stwierdził, że podstawa prawna świadczenia wypłaconego pozwanemu odpadła z chwilą reaktywacji stosunku pracy na skutek orzeczenia Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 1 lutego 2022 r. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego Sąd Okręgowy wywiódł, że pracownik, wnosząc powództwo o przywrócenie do pracy, musi liczyć się z tym, że zostanie ono uwzględnione. Żądając zatem ochrony prawnej po dokonaniu wypowiedzenia stosunku pracy przez przywrócenie do pracy, powinien wiedzieć, że

skuteczne zakwestionowanie oświadczenia woli pracodawcy doprowadzi do odpadnięcia podstawy do wypłaty odprawy, a odprawa wypłacona stanie się świadczeniem nienależnym. Ustalenie w toku procesu sądowego, że nie wystąpiły przyczyny niedotyczące pracownika, które uzasadniałyby wypowiedzenie umowy o pracę, prowadzi do uznania bezpodstawności wypłaty odprawy pieniężnej, skoro oświadczenie to przysługuje wówczas, gdy rozwiązanie umowy o pracę następuje właśnie z tych przyczyn. Wyrok sądu pracy uwzględniający powództwo pracownika przywracający do pracy lub zasądzający odszkodowanie z tytułu tego rodzaju niezgodności z prawem oświadczenia woli pracodawcy, przesądza zatem o zakwalifikowaniu wypłaconej pracownikowi odprawy jako świadczenia nienależnego, oznacza bowiem stwierdzenie odpadnięcia istniejącej w chwili ustania stosunku pracy podstawy do wypłaty tej należności (art. 410 § 2 k.c.).

Skoro pozwany wystąpił z powództwem o przywrócenie do pracy, powinien liczyć się z koniecznością zwrotu odprawy, którą skonsumował już po wytoczeniu powództwa i dlatego Sąd Okręgowy uznał za bezzasadny zarzut naruszenia art. 409 k.c.

Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną i zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię, tj. art. 410 § 2 k.c. i art. 409 k.c., polegające na błędnym przyjęciu zarówno przez Sąd pierwszej, jak i drugiej instancji, że w niniejszej sprawie „powodowie poprzez przyjęcie, że w sprawie nie zachodzą okoliczności uzasadniające, że obowiązek zwrotu korzyści przez pozwanego na rzecz powoda wygaś z uwagi na zużycie otrzymanej odprawy w taki sposób, że pozwany nie jest już wzbogacony”.

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 232 k.p.c., przez pominięcie dowodów zawnioskowanych przez pozwanego, co przyczyniło się do nierozpoznania istoty sprawy, a także swobodnej do dowolnej oceny dowodów, tj. zeznań pozwanego na okoliczność ustalenia jego sytuacji osobistej i majątkowej, a w szczególności, w jaki sposób zużył wypłaconą odprawę pieniężną, oraz posiadania wiedzy o konieczności zwrotu wypłaconej przez powoda odprawy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że spełnione zostały przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. i stwierdził,

że oczywiste jest naruszenie przepisów, tj. art. 410 § 2 k.c., art. 409 k.c., polegające na błędnym przyjęciu zarówno przez Sąd pierwszej, jak i drugiej instancji, że: „w niniejszej sprawie powodowie poprzez przyjęcie, że w sprawie nie zachodzą okoliczności uzasadniające, że obowiązek zwrotu korzyści przez”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa

odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 496392).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., na którą powołuje się skarżący, należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego

2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Podkreślić przy tym należy, że naruszenie przepisów postępowania podlega ocenie kasacyjnej uwzględniającej treść art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., który za uzasadnioną podstawę kasacyjną uznaje tylko takie naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący w ogóle nie ustosunkowuje się do tak rozumianej przesłanki oczywistej zasadności skargi ani nie wykazuje jej istnienia. Nie wiadomo, na czym miałyby polegać kwalifikowane naruszenie art. 410 § 2 k.c. i art. 409 k.c., ponieważ uzasadnienie tej tezy nie zostało dokończony (zdanie urywa się po słowach: „że obowiązek zwrotu korzyści przez”. Jest to efekt tego, że skarga została sporządzona wybitnie

niestarannie (co dotyczy również podstawy kasacyjnej naruszenia art. 410 § 2 k.c. i art. 409 k.c.), zawiera liczne błędy literowe, interpunkcyjne powodujące brak sensu w formułowanych zdaniach.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[az]

r.g.